

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

ANON

Zulu irodalom / Zulu Literature

Eredeti közlés /Original publication:

Földrajzi Közlemények, 1879, 7. évf., 124–128. old.

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁSTÁR – 000.002.352

Dátum/Date: 2017. július / July 12.

filename: anon_1879_ZuluIrodalom

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

ANON: Zulu irodalom / Zulu Literature, AHU MATT, 2017, pp. 1–9. old.,

No. 000.002.352, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Az interneten / At the internet

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, a dél-afrikai zulu népre vonatkozó korabeli szakirodalom jegyzéke

African studies in Hungary, a list of the onetime specialized literature on the South African Zulu people

---

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS, ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK-, DOKUMENTUM- ÉS ADAT-TÁR / THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* Magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára / Writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* Az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött. / The materials in the database are free but access or downloading are subject to registration.

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikaisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig. / The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

ZULU IRODALOM

ANON

Földrajzi Közlemények, 1879, 7. évf., 124–128. old.***Könyvészet***

Zulu-irodalom. Az angol irodalom geographiai munkákban oly annyira gazdag, hogy alig van a világnak olyan vidéke, melyről legalább egy-két földrajzi munka meg ne jelent volna. Különösen gazdag az angolok földrajzi irodalma olyan munkákban, melyek az ő birtokaikról szólnak. A Fokföldről is számtalan munka látott már napvilágot; egy egész kis irodalmat tesz ki ezeknek száma. Legtöbb mű angol nyelven jelent meg a Fok-földről és szomszédos gyarmatairól, de jelentek meg munkák francia, holland és német nyelven is. Jó szolgálatot vélünk tenni azoknak, kik a most nagy érdekeltséget keltett angol-zulu háború folytán a zulu kafferek iránt érdeklődnek, azáltal, hogy felsoroljuk a jelesebb munkákat, melyek a Zuluföldre és népére vonatkoznak. A jobb munkák következők:

ALBERTI Lodewyk — De'Kaffers van de Zuidkust von Africa. Natur en Geschiedkundig beschreven, te Amsterdam 1810. (A kafferek Afrika déli partvidékén, természetileg és történelmileg leírva.)

A szerző 1802-ben Janssens tábornokot kísérte a Fokföldre, előbb az Algoa öbölben állomásozott, később azonban több kirándulást tett a kafferek földére egész a portugálok birtokáig. Ugyanez a munka franciául is megjelent ily cím alatt: *Description physique et historique des Cafres, sur la côte meridionale de l'Afrique*. Amsterdam 1811.

AUGAS, F. G. *Kafirs illustrated, with Sketches and Scenery in the Zulu Country Natal and Cape Colony*. London 1849. (A kafferek képekben bemutatva.)

Kiválóan foglalkozik e mű az Amazulu (zulu emberek), Amaponda (ponda emberek) és Amakoza (koza emberek) nevű kaffer törzsekkel; közölve arcképeket, táj- és néprajzokat.

ARBUSSET, T. Relation d'un Voyage d'Exploration au Nord-est de la Colonie du Cap de Bonne Espérance. Paris 1842. (Jelentés a Jóremény-foka gyarmat észak-nyugati részében tett kutató utazásról).

E jeles mű szerzője 1836-ban Daumas-szal látogatta meg Dél-Afrikát. A térképekkel és rajzokkal ellátott műnek egy fejezete a Zulu-földdel foglalkozik; többek között ismerteti az azon időbeli 26 zulu ezredet és egy Dingan(e) királyt dicsőítő zulu költeményt közöl eredetiben és fordításban. E mű angol fordítása 1846-ban Fokvárosban és egy más Londonban 1852-ben jelent meg.

AYLWARD, A. – The Transvaal of today. Edinburgh 1878. (A mai Transvaal gyarmat).

Leírja a zuluk harcmódját.

BALDWIN, W. C. – African Hunting, from Natal to the Zambezi etc. from 1852 to 1860. London 1863. (Afrikai vadászat, Natalból Zambeziig stb.)

Afrika déli részét mint vadász utazta be a szerző, s a zuluk földjét egész hosszában bejárta a tengerparttal párhuzamosan. Meglátogatta Panda (*Mpande!*) király kralját (faluját) is.

BLEEK, W. H. J. – A short Account of his Visit to Panda. 1876.

(Rövid előadása Panda királynál tett látogatásának.)

BROOKS, H. – Natal, a History etc. London 1876.

CALLAWAY, Henri – Unkulunkulu, or the tradition of creation of the Ama-zulu and other Tribes of South-Africa. Natal 1868. (Unkulunkulu, vagy az Amazulu és Dél-Afrika egyéb törzseinek hagyománya a teremtésről.) Zulu és angol nyelven.

COLENSO, Bishop – First Steps in Zulu Grammar. Ekukanyemi 1859. (Első lépések a zulu nyelvtanban.) Továbbá ugyanezen szerzőtől:

---Three Native accounts of the Visit of the Bishop of Natal 1859, with notes, translation, and glossary, Natal 1860. (Három bennszülött jelentése a natali püspök látogatásáról.)

--- Zulu–English Dictionary, Pietermaritzburg 1861. (Zulu–angol szótár.)

--- Zulu Vocabulary and Phrase Book. Durban 1865. (Zulu szógyűjtemény) On Missions to the Zulus in Natal and Zululand. (Missiók a natali és zulu-földi zulukhoz.) London 1865

DAVIS, W. J. – Kaffir–English Dictionary. 1872. A zulu szójárás szótára.

DÖHNE, J. L. – A Zulu–Kafir Dictionary, preceded by an introduction on the Zulu–Kaffir language. (Zulu–kaffer szótár, megelőzőleg a zulu kaffer nyelvről szóló bevezetés. Fokváros 1857.

DRAYSON, A. W. – Sporting Scenes amongst the Kaffirs of South Africa. (Sport jelenetek a dél-afrikai kafferek között. (London 1858. A műnek XI. és XII, fejezete a Zulu-földről szól).

DRUMMOND, W. H. – The Large Game and Natural History of South and South-East Africa. (Déli és dél-keleti Afrika természet-tudományi leírása.) Edinburgh 1875.

E mű öt ívre terjedő vadászatokat ír le az Amazulu, Amatonga és Amaszvazi kafferek földén. Térkép is van hozzá mellékelve (50 mértföld egy hüvely mértékben).

Ugyancsak szerzőtől van:

--- A Christmas in the Wilds of Af-rica. (Egy karácsony az afrikai vadonokban.) 1876.

A szerzőnek egy látogatását foglalja magában Kecsvájó (*Cethswayo!*) zulu királyhoz, leírja a zulu fegyvereket és a népet.

Továbbá:

--- Sport in South-Eastern Africa. (Sport délkeleti Afrikában.

Érdekes cikksorozat a »The Field« című folyóirat 1877-ik évfolyamában a Tugela és Lorencó Margrez közötti vidékről, Kecsvájóról (*Cethswayo*-ról) és családjáról.

ERSKINE, St. Vincent W. – A londoni földrajzi társaság közlönyében, 1869-ben jelent meg közleménye Zulu-földről, melyet egészen bejárt.

FRITSCH, G. – Die Eingeborenen Süd-Afrikas ethnographisch und anatomisch beschrieben Breslau 1872. Legbehatóbban szól az Amazulu kafferekről, kikről sikerült jellemképeket ad.

Ugyancsak tőle van:

--- Drei Jahre in Süd-Afrika. Breslau 1868.

GARDINER. Capt. Allen F. – Narrative of a Journey to the Zoolu Country, in South-Africa, undertaken in 1835.

A szerző missió alapítása céljából utazta be a zuluk földjét, alaposan ismerteti azt érdekes leírásokban és sikerült képekben.

GROUT, L. – On the Phonology and Ortography of the Zulu Language, and its kindred Dialects. (A zulu nyelv hangtanát és helyesírását tárgyalja.)

--- Zulu-Land, or Life among the Zulu–Kafirs of Natal and Zulularid. Philadelphia 1864

A szerző mint misszionárius működött az országban, mialatt a zuluk nyelvét tökéletesen megtanulta. Művei legkivált nyelvészeti beccsel bírnak.

--- Isizulu. A Grammar of the Zulu Language, assompanied with a Historical Introduction. Pietermaritzburg 1859.

Az előbbi szerzőnek szintén nyelvészeti munkája.

GRUNDEMANN, R. – Die Englische Kolonie Natal, und das Zulu-Land, Petermann's Mittheilungen (1867) Hozzá térkép (1: 1500,000)

HAMILTON, Charles – Sketches of Life and Sport in South-Eastern Africa. London 1870.

A szerző több hónapon át lakott a bennszülöttek között, kikkel vadászgatott és kiket másképen is megismert. Munkájában érdekesen ismerteti e népet.

HARRIS, Captain W. C. – Narrative of an Expedition into Southern Africa, during the yensrs 1836 and 1837. Bombay 1838. (Elbeszélése egy dél-afrikai expedíciónak az 1836, és 1837-ik évekből.)

HOLDEN, W. C. – History of the Colony of Natal, South Africa. London 1855. (Natal gyarmat története.)

A szerző saját tapasztalatai alapján ismerteti a czímben foglalt gyarmatot és a zulukat. Böven szól a tugelai ütközetről (1838) és Dingán králjáról.

ISAACS, Nathaniel – Travels and Adventures in Eastern Africa, descriptive of the Zoolus etc. London 1836. (Utazások és kalandok Kelet-Afrikában, a zuluk leírása, két kötetben.)

JEPPE, Frederick – Notes on some of the Physical and Geological Features of the Transvaal. (Transvaalnak természet- és földtani sajátosságai. Az angol földrajzi társaság közlönyében 1877.)

LESLIE, David – Among the Zulus and Amatongas. Edinburgh 1875 (A zuluk és amatongák között.)

E mű szerzője évekig lakott a fenn említett kafferek között; alaposan ismeri és leírja szokásaikat és ismerteti nyelvüket. Kecsvájó (Cethswayo) és Panda királlyal baráti viszonyban élt volt.

MANN, R. J. – The Kaffir Race of Natal. London 1867. (A natali kaffer törzs.)

MASON, G. H. – Life with the Zulus of Natjal. London 1855. (Életem a natali zuluk között.)

--- Zulu-Land London 1862.

OWEN, Capt W. F. W. – Narrative of Voyages etc in the „Leven⁴ and „Barraconta". London 1833. (Utazás a Leven és Barraconta hajón. Csáka királyt ismerteti)

PERRIN – Kaffir–English Dictionary of Zulu–Kaffir Language. Natal 1855. (Zulu–angol szótár.)

ROBERTS, J. S. – Africa and Afrikán Travels and Adventures. London 1878. (Afrika és afrikai utazások és kalandok.)

ROBERTSON, H. – Mission Life among the Zulu Kafirs. London 1875. (Missió élet a zulu-kafferek között)

SAMPSON, Victor – Kafir-Wars. (Kaffer háborúk.) Czikksorozat a „Colonies and India” című hírlapban.

SANDERSON, John – Notes to accompany Sketch-Maps of the Zulu and Amatonga Countries. London 1862. (A zuluk és amatongák országáról kiadott térképekhez adott magyarázat. A londoni földrajzi társaság közlönyében.)

SHOOTER, Joseph – The Kafirs of Natal and the Zulu Country. London 1857. (A zulu-földi és natali kafferek.)

A szerző Natalban lakott, és részint saját tapasztalatai, részint jeles művek és utazók elbeszélése alapján írta művét, melyhez nyelvészeti tanulmány is van csatolva. A mű rajzokkal és térképekkel van kísérvé.

SCHREUDER, H. P. – Grammatik for Zulu Sproget. Christiánia 1850. (A zulu nyelv grammatikája)

Stanford's Compendium of Geography and Travel. London 1878.

THEAL, J. M. C. – Compendium of the History and Geography of South Africa London 1878

(A mű Dél-Afrika földrajzát és történetét tárgyalja ; de egy nagy fejezet kiválóan a Zulu-földről szól.)

THOMPSON, S. – Travels and Adventures of South Africa. London 1827. (Utazások és kalandok Dél Afrikában.)

Csáka (Chaka!) királyt jellemző adatok vannak e műben, melyeket a szerző Farewellnek az említett királynál tett látogatása alkalmával szerzett tapasztalatai alapján vett fel művébe.

TROLLOPE, A. – South Africa. London 1878. (Két kötetben tárgyalja Dél-Afrikát. Az első kötetben a Zulu-föld is bőven van ismertetve.)

--- War Publications – The Zulu Army. Pietermaritzburg 1878. (A zulu haderő.)

A Zulu-földről több térkép is jelent meg. Legjobbak a következők:

Wyld's Military Sketch of Zulu-Land London 1879. Wyld katonai térképe a Zulu földről, 12 mértföld 1 hüvely mértékben. Ez a legjobb helyrajzi térkép erről a vidékről,

Johnston's War Map of Zulu-Land and adjoining Districts. Johnston hadi térképe a Zulu földről és szomszéd területéről. Méreteke 1 hüvely – 10 mértföld. Ehhez van mellékelve Dél Afrika térképe, igen tiszta áttekintéssel.

Smith and Son's War Map of Zulu-Land and adjoining Countries London 1879 Smith és fia hadi térképe a Zulu-földről és szomszédos vidékéről.

De Sassenay: Chypre, histoire et géographie (Paris, Delagrave) című kis munka Drapeyron: Revue de Géographie-jából mint külön lenyomat jelent meg legközelebb.

(... nem afrikai rész: törölve)

+ „Mittheilungen der afrikanischen Gesellschaft in Deutschland." Az afrikai felfedezések s különösen a Berlinből intézett tervek s vállalatokra nézve új hiányt pótló folyóirat, mint az ottani társaság hivatalos közleménye, indult meg, Dr. Erdman fogja szerkeszteni s tudósítani fog első sorban a német Afrika társaság működéséről s kiküldötteiről, másod sorban mind arról, a mi a brüsseli nemzetközi társasággal összefüggésben van s végre egyéb afrikai kutatásokról.